

Posudek na diplomovou práci J. Štolce: *Nietzchova vůle k moci*

Cílem práce J. Štolce bylo prozkoumat, jak Nietzchovo myšlení ovlivnilo ideologii německého nacismu. Témata tohoto druhu nás staví před otázky, týkající se souvislosti mezi teoretickou filosofií a společenskou praxí, a tak nemají čistě akademický význam. V důsledku toho má posuzovaný text čtyři základní části: V první autor představuje základní pojmy Nietzchovy filosofie. Na tomto pozadí se pak zabývá etickou problematikou, jíž ve druhé části nahlíží z Nietzchovy perspektivy, v části třetí z perspektivy autorů, jež považuje za myšlenkově protichůdné. Vztah k ideologii německého nacismu, který by měl být jakýmsi vrcholem práce, je analyzován v závěrečné čtvrté kapitole.

Po formální stránce má práce uspokojivou úroveň. V tomto ohledu oceňuji především autorovu práci s primární i sekundární literaturou a poměrně vysokou stylistickou úroveň. Struktura je podle mého soudu přehledná a umožňuje poměrně snadnou čtenářskou orientaci. I přes to k ní mám dosti vážnou výhradu. Dostatečně nerozumím tomu, jakou roli sehraává ve Štolcových úvahách třetí část, jež se zabývá Nietzchovými pozdějšími oponenty. Takovéto srovnání podle mého soudu nijak nepřispívá k dosažení autorových cílů, a tak její zařazení působí značně neorganicky. Tento dojem je navíc umocněn její vnitřní výstavbou: Štolc se totiž nejprve zabývá etikou Nietzchových myšlenkových oponentů, nicméně následně přejde zcela nepochopitelně k jakýmsi důsledkům nacistické morálky. S těmito mými pochybnostmi souvisí asi nejpodstatnější námitka, jíž proti práci vznáším. Autor byl zřejmě vyčerpán obtížnými úvahami o Nietzschových protivnících, a tak mu nezbyl dostatek sil na to, aby se podrobněji zabýval vlastním námětem své práce. Poslední kapitola, jež pojednává o vztahu k nacismu, nepůsobí jako určité vyvrcholení, ale spíše jako ne příliš chtěný dodatek.

K samotnému obsahu přeloženého textu mám tyto připomínky, respektive otázky. (i) S Nietzschovým etickým pojetím je spojován tzv. *perspektivismus*. Zprvu mi nebylo úplně jasné, jak přesně autor tento pojem interpretuje. V závěru práce se však zdá, že jej chápe v duchu etického relativismu, tj. v podstatě stejně jako dlouho před Nietzsche sofisté (vítězí hodnoty silnějšího). Tuto interpretaci však nepovažuji za šťastnou, vždyť nejvyšší hodnotou je moc. (ii) Není dostatečně popsán vznik morálky, pojem *resentiment* je jen zmíněn s pojmem *sentiment* jsem se v textu nesešel. S tím dále souvisí, že autor dostatečně nepopisuje vznik židokřesťanské morálky, proti níž se Nietzsche vymezuje velmi výrazně a která je považována za zdroj jeho antisemitismu. Mám za to, že hlubší konfrontace s židovstvím a křesťanstvím, podle něž je smysl života Bůh a nikoli jakýsi nadčlověk, by autorovi mohla ukázat problematičnost Nietzschova myšlenkového odkazu. (iii) V průběhu svého výkladu (počínaje třetí částí) Štolc často přichází s negativním hodnocením Nietzschova etického myšlení a přičítá mu i určitý vliv na vznik nacionálního socialismu. S výsledky kritiky sice souhlasím, nicméně způsob jejího vedení za uspokojivý nepovažuji. V podstatě vždy je proti koncepci, která absolutizuje hodnotu moci, postavená etika, jež takovéto ambice nemá. V závěru práce zaznívá zcela jasně názor, podle něž *ne všechny jednotlivce lze charakterizovat touhou po moci a slávě, či aspirací stát se silnějším a dominovat nad ostatními. Existují další morální hodnoty, které podle mého názoru lépe vyjadřují podstatu našeho lidství, a mají spíše kooperativní charakter, jenž je pro naše přežití nesmírně významný*. To, že etika tohoto druhu existuje by Nietzsche jistě připustil. Její hodnoty však vyjadřují podstatu otroka a nikoli zdravého člověka. Při své obhajobě by se autor mohl zamyslet nad tím, co v základním slova smyslu přivedlo Nietzscheho k pojetí

mravnosti, jež vykazuje určitou slučitelnost s ideologií nacionálního socialismu a jež je běžnému člověku – doufejme i tomu, který není otrokem – zcela cizí.

I přes své výhrady považuji práci za hodnotnou a v mnohém ohledu inspirující. J. Štolc se sice dopustil určitých chyb a přehmatů, nicméně v potaz je třeba vzít, že se zabýval jedním z nejobtížnějších a svým způsobem nejproblematictějších myslitelů 19. stol. Práci proto doporučuji k obhajobě.

Mgr. Ing. Prokop Sousedík Ph.D.